

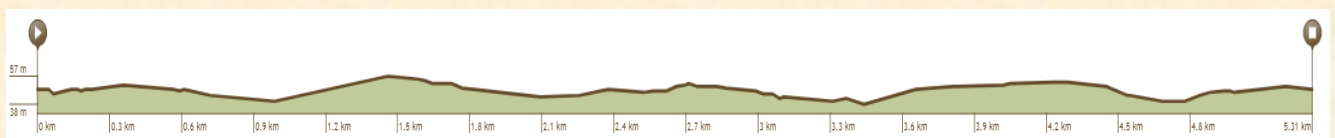
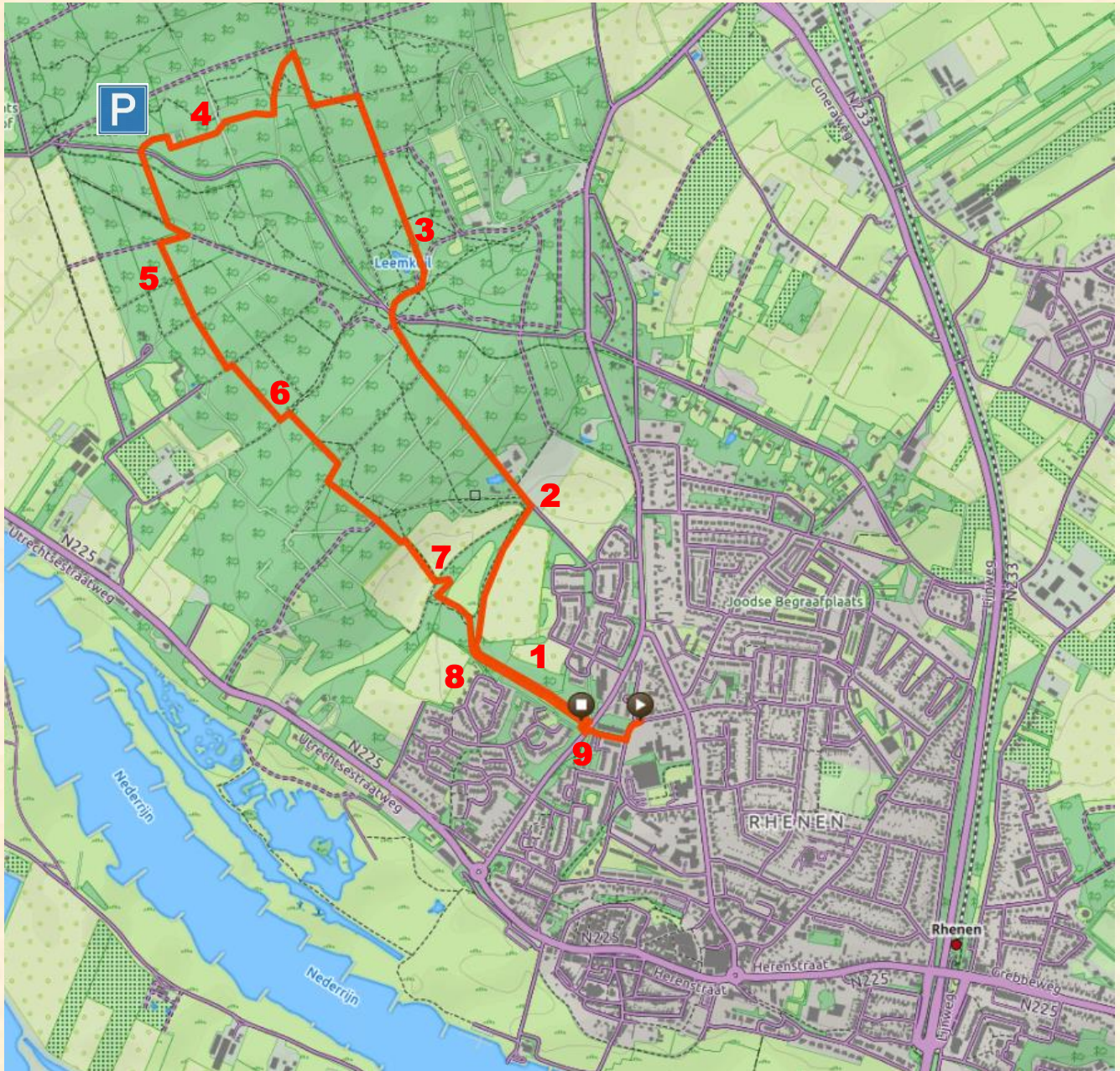
GEOPARK HEUVELRUG

(in ontwikkeling)

Heuvelrug Zuid - Op Geopad 087

12-08-2019

de Thymse Berg bij Rhenen

Route 5,3 km. Voor de GPS RouteYou versie, klik [hier](#).

1. Bij de bushalte (**h**) gaan we de door landhuizen geflankeerde Platanenlaan in. Daarvan nemen we even later de korte linkerzijtak om rechts via het straatje De Kleine Kampen de stad Rhenen te verlaten. Aan het eind van de Kleine Kampen kruisen we de weg Paardenveld. Aan de overzijde ervan volgt het geopad rechts een fietspad. Het leidt ons naar een tot appartementen verbouwde voormalige watertoren (**t**). Erachter loodst een pad ons dan via een smalle bosstrook het buitengebied binnen. De bosstrook scheidde vroeger twee op verschillende niveaus gelegen complexen oud akkerland. De afgelopen decennia raakte ze echter deels geflankeerd door enkele nieuwe woonwijken.

2. Het enigszins bochtige bospad brengt ons naar een driesprong waar we rechtsaf slaan. Het geopad scheidt dan een andere houtsingel van een overgebleven akker op de Vijverberg. Even voorbij het eind van de akker slaan we op een schuine T-kruising rechtsaf in de richting van de Reumersweg. Die brengt ons links naar het bos op de vroegere Lijster Eng. Even voor het bos zien we links het begin van een enigszins gebogen smeltwaterdal dat de zuidwestflank van de stuwwal geleed. Van dit dal zijn de bodem en een deel van de noordwestflank agrarisch cultuurland. De laagte kan zo over grote lengte worden overzien.

3. De Reumersweg brengt ons via de bossen op de Lijster Eng naar een plek waar allerlei oude zandwegen bij elkaar komen en ook een smalle verharde weg het wandelgebied doorsnijdt. Door de aanwezigheid van de peervormige Leemkuil is de plek attractief voor recreanten. We steken de verharde weg over om rechts een bochtig pad te volgen. Daardoor kunnen we ook een blik werpen in de Leemkuil. Even voorbij de diepe terreindepressie slaat het geopad linksaf. Een lang recht pad leidt ons dan door een bosgedeelte dat plaatselijk rijk is aan natuurlijk lijkende kleine kommen en troggen. Een deel van dit microreliëf ligt vlakbij de Leemkuil. Wie er een representatief beeld van wil krijgen doet er goed aan af en toe even een zijpad in te gaan. Dan zal onder meer ook blijken dat de peervormige Leemkuil is voorzien van een 'steel'. Het smalle deel van de kuil gaat namelijk over in een geul, die naar zijn uiteinde toe snel ondieper wordt.

4. Voorbij het bosgedeelte met veel microreliëf kruist het lange rechte pad een vallei, om aan de overzijde ervan weer omhoog te gaan. Ook die hoogte is rijk aan microreliëf. Om dit goed te kunnen zien is het echter nodig op de kruin ervan linksaf te slaan. Een vrij smal bospad brengt ons dan naar een enigszins gecultiveerde zone van het bos met een trimbaan. Daar is een aantal van de kommetjes gemakkelijk te zien. Aan het eind van de recreatiezone (**R**) kruisen we voor de tweede maal de verharde weg die het bos doorsnijdt. Aan de overzijde van de weg beginnen we aan de terugtocht naar Rhenen.

5. De terugtocht begint met een afdaling naar een asymmetrisch dalletje, waarvan de noordelijke flanken het steilste zijn. In het dalletje gaan we bij een scheve T-kruising linksaf, om kort daarna scherp rechtsaf te slaan. Vervolgens wordt het dalletje via het eerste zijpad links verlaten en als het ware de rug toegekeerd. Het geopad stijgt dan in de richting van de westelijke flanken van de hoogte waarop eerder de Leemkuil was te zien. Door de aanwezigheid van een dichte onderbegroeiing is er niet zo veel van het reliëf te zien. Voorbij de tweede kruising zien we wel een van de grafheuvels () die hier op de zuidwestflanken van de Utrechtse Heuvelrug liggen.

6. Zoveel mogelijk rechtdoor lopend bereiken we opnieuw een dalletje. Aan de overzijde daarvan markeerde een steil hellinkje mogelijk het met plaggemest verrijkte cultuurland van de beboste Lijster Eng. In het dalletje komt het geopad uit op een T-kruising, waar we linksaf slaan. Vrijwel direct daarna wordt de door smeltwater gevormde laagte gekruist. De route gaat daarna omhoog naar het (her)beboste plateau van de Lijster Eng.

7. Bij de afdaling van het plateau gaat het bos over in het cultuurland op de noordwestflank van het dalletje dat we kort na het begin van de wandeling zagen. Het valt dan op dat de oostelijke met bos begroeide flanken van het dalletje veel steiler zijn.

8. Rechtdoor lopend zullen we zo'n dalflank moeten beklimmen. Bovenaan de helling buigt het geopad eerst naar rechts en dan naar links in de omgeving van de bossingel, waar we het buitengebied inliepen. We lopen nu over een grotendeels rechte zandweg. Daarbij is rechts iets te zien van de woonwijk die op de zuidwestflank van de Utrechtse Heuvelrug werd gebouwd. Links wordt de bossingel verlevendigd door allerlei microreliëf. Dat dankt zijn ontstaan waarschijnlijk vooral aan kleinschalig grondverzet.

9. Aan het eind van de bossingel zien we de kruising met het Paardenveld, waar we rechts het rivierengebied in de diepte zien liggen. Na het oversteken van de weg leiden De Kleine Kampen en Platanenweg ons naar de bushalte (**h**) waarbij de wandeling begon. Het begin van de route werd dus ook omgekeerd gelopen.

Toelichting

Het wandelgebied ligt direct ten noordwesten van Rhenen op een relatief smal maar markant deel van de Utrechtse Heuvelrug. Dat markeert als een banaan het meest zuidwestelijk deel van de Gelderse Vallei. De kern van het gebied wordt gevormd door de langste stuwwal die Scandinavisch landijs zo'n 100.000 jaar geleden achterliet op het grondgebied van de provincie Utrecht.

In het wandelgebied is deze stuwwal te zien als een gelede plateauachtige rug waarvan de hoogste delen tot circa 47 meter boven N.A.P. reiken. Daarbij worden de kruinen van de rug van elkaar gescheiden door dwarslaagten. Die werden door smeltwater van het ijs vergroot tot valleien.

In de pas 10.000 jaar achter ons liggende laatste ijstijd heeft smeltwater ook een rol gespeeld bij het ontstaan en de verandering van oppervlaktevormen. Het smeltwater was toen echter afkomstig van de sneeuw(ijs)bedekking en niet van landijs. Bovendien kon dit water vrijwel alleen een geomorfologische rol spelen als een permanent bevroren ondergrond het belette diep in de grond weg te zakken. De bodem werd dan door het smeltwater zowel gedestabiliseerd als geërodeerd. Als gevolg hiervan kregen de dalletjes hun huidige vorm.

Smeltwater was hoogstwaarschijnlijk ook verantwoordelijk voor de kleine kommen en troggen die op sommige bolle stuwwalgedeelten voorkomen. Een geval apart is de als een snel dieper wordende geul 'beginnende' peervormige Leemkuil.

Het smeltwater spreidde het zand en grind dat het meenarn vanuit de dalmondingen zodanig uit dat waaivormige afzettingen ontstonden. Die afzettingen zijn aan de zuidwestzijde van de stuwwal ten dele door de grote rivieren opgeruimd.

Aan de prehistorische mens herinneren met name de diverse grafheuvels die op de zuidwestelijke stuwwalflanken zijn te vinden. Evenals andere gebieden met droge zandgronden werd de Utrechtse Heuvelrug sinds de bronstijd geleidelijk vrijwel geheel ontbost en vele eeuwen overwegend als (gemeenschappelijke) graasgrond gebruikt. Steppe- en heidevegetaties gingen toen domineren. De glooiingen van de ijssmeltwaterafzettingen zouden echter ten dele al (vele) eeuwen geleden worden ontgonnen tot akkerland.

Langs de randen de Utrechtse Heuvelrug lopen enkele oude interlokale wegen, waarbij agrarische bebouwing kwam te staan. Bij de Leemkuil komen enkele oude verbindingen van meer lokale betekenis bij elkaar.

Omstreeks 1900 was nog een groot deel van het gebied heide of cultuurland. Intussen vond ook geregeld herbebossing plaats. Hierbij speelde de gemeente Rhenen de hoofdrol. Deze was onder meer verantwoordelijk voor de aanplant van de zogenaamde Stadssparren.

Op de zuidwestflank van de heuvelrug liggen de tijdens het Interbellum gestichte 20ste-eeuwse buitens De Hught en De Tangh.

Alle rechten met betrekking tot de tekst en het kaartmateriaal uit deze uitgave berusten bij stichting Telluris. Persoonlijk gebruik van de uitgave is toegestaan maar niet voor zakelijke en commerciële doeleinden tenzij dit schriftelijk met de rechthebbende(n) is overeen gekomen.

Voor de foto's is de rechthebbende Stichting Geopark Heuvelrug i.o. of haar rechtsopvolger.